

Редакція:

17.01.2005

Про затвердження Правил пожежної безпеки на ринках України

Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій
від 17 січня 2005 року N 30

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
28 січня 2005 р. за N 111/10391

На виконання [Закону України "Про пожежну безпеку"](#) НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила пожежної безпеки на ринках України (додаються).
2. Керівникам Державного департаменту пожежної безпеки, Департаменту сил, головних управлінь (управлінь) МНС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, ректорам вищих закладів освіти МНС України, начальнику Вінницького училища професійної підготовки працівників Державної пожежної охорони МНС України довести Правила пожежної безпеки на ринках України до відома керівного складу органів управління системи МНС України та організувати їх вивчення особовим складом підпорядкованих їм підрозділів.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра - начальника Державного департаменту пожежної безпеки Борисова П. Ф.

Міністр

Г. В. Рева

ПОГОДЖЕНО:

В. о. Голови Державного комітету
України з питань регуляторної
політики та підприємництва

К. Ващенко

УЗГОДЖЕНО:

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства України з
питань надзвичайних ситуацій
від 17 січня 2005 р. N 30

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України
28 січня 2005 р. за N 111/10391

Правила пожежної безпеки на ринках України

1. Галузь застосування

Правила пожежної безпеки на ринках України (далі - Правила) встановлюють вимоги пожежної безпеки під час будівництва (улаштування) нових ринків, реконструкції, капітального ремонту, технічного переоснащення, розширення та експлуатації ринків.

Ці Правила розроблені на підставі [Закону України "Про пожежну безпеку"](#) і є обов'язковими для виконання громадянами України, іноземцями, особами без громадянства, що перебувають на території України (далі - фізичні особи), та юридичними особами незалежно від форм власності та виду їх діяльності.

Забезпечуючи пожежну безпеку на ринках України, окрім цих Правил, слід також керуватися Правилами пожежної безпеки в Україні (далі - НАПБ А.01.001-2004), затвердженими [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19.10.2004 N 126](#) та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 04.11.2004 за N 1410/10009, стандартами, будівельними нормами, Правилами улаштування електроустановок (далі - ПУЕ), Правилами будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок (далі - ДНАОП 0.00-1.32-01) та іншими нормативно-правовими актами з питань пожежної безпеки.

2. Загальні положення

2.1. У цих Правилах використані такі терміни та визначення:

ринок - суб'єкт господарювання, створений на відведеній за рішенням місцевого органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування земельній ділянці і зареєстрований в установленому порядку, функціональними обов'язками якого є надання послуг та створення для продавців і покупців належних умов у процесі купівлі-продажу товарів за цінами, що складаються залежно від попиту і пропозицій;

критий ринок - ринок, який розташовано в капітальних будівлях великої місткості. Торгові, складські, службові та підсобні приміщення на таких ринках розташовуються, як правило, в одному будинку;

магазин - стаціонарний пункт роздрібного продажу товарів, який займає окреме приміщення або будинок та має торговельний зал для покупців;

павільйон - торговельний об'єкт у роздрібній торгівлі, який призначається для організації продажу товарів кінцевим споживачам, розміщується в окремій споруді полегшеної конструкції та має торговельну залу для покупців;

кіоск - торговельний об'єкт для організації роздрібного продажу товарів, який має постійне просторове місцезнаходження, займає окрему закриту споруду некапітального типу на одне робоче місце без торговельної зали для покупців та додаткової площі для розміщення запасу товарів;

палатка - торговельний об'єкт збірно-розбірної напівзакритої конструкції для організації роздрібного продажу товарів, на одне або декілька робочих місць з товарним запасом на один день торгівлі;

окремо встановлений кіоск (павільйон) - кіоск (павільйон), від якого витримано протипожежний розрив до інших кіосків (павільйонів), будинків і споруд;

група кіосків (павільйонів) - кіоски та (або) павільйони, що розташовані на обмеженій території без протипожежних розривів між ними;

камера схову - приміщення на території ринку, де зберігаються товарно-матеріальні цінності після закінчення роботи ринку та у вихідні дні;

контейнер - споруда, призначена для перевезення штучних вантажів широкої номенклатури, а також для збільшення вантажних одиниць при перевезенні дрібноштучних вантажів в упакованому вигляді. Контейнер може бути переобладнаний під кіоск;

основні евакуаційні проходи - головні проходи ринку (торговельного залу), що зв'язують проходи між торговельним обладнанням рядів ринку або виходи з відділів торговельного залу з евакуаційними виходами із залу.

2.2. Пожежна безпека на ринках повинна забезпечуватися шляхом здійснення організаційних, технічних заходів, спрямованих на запобігання пожежам, загибелі відвідувачів та працівників ринків, а також зниження майнових утрат, створення умов для швидкого виклику пожежної охорони та успішного гасіння пожеж.

2.3. Забезпечення пожежної безпеки на ринках покладається на їх директорів (керівників) або осіб, що виконують його обов'язки, а виконання вимог цих Правил на відведених торгових місцях покладається на власників, орендарів торгових місць (на підставі укладених договорів), учасників торгівлі.

2.4. Під час оренди ринку (частково або повністю) обов'язки сторін щодо забезпечення його пожежної безпеки встановлюються відповідно до договору оренди. У разі, якщо в договорі це питання не обумовлено, забезпечення пожежної

безпеки покладається на орендодавця в частині оснащення об'єкта оренди засобами протипожежного захисту, забезпечення його евакуаційними шляхами та іншими протипожежними заходами, а на орендаря - у частині дотримання протипожежного режиму, утримання у справному стані наявних засобів виявлення та гасіння пожеж.

2.5. Директор (керівник) ринку або особа, що виконує його обов'язки, зобов'язані:

своєчасно виконувати приписи органів державного пожежного нагляду;

забезпечити в торговельних, адміністративних, складських приміщеннях, допоміжних будинках та спорудах і в цілому на території ринку протипожежний режим;

організувати розроблення і своєчасне здійснення заходів, спрямованих на забезпечення безпеки людей на випадок виникнення пожежі чи загоряння;

забезпечити справність систем оповіщення про пожежу і керування евакуацією людей на випадок пожежі;

організувати навчання з питань пожежної безпеки підлеглих працівників згідно з Типовим положенням про інструктажі, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України (НАПБ Б.02.005-2003), затвердженим [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 29.09.2003 N 368](#) і зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11.12.2003 за N 1148/8469, та посадових осіб у порядку, встановленому законодавством;

не допускати до роботи осіб, які не пройшли протипожежного інструктажу;

забезпечити ознайомлення з вимогами пожежної безпеки покупців за допомогою плакатів, іншої наочної агітації та через гучномовну радіотрансляційну мережу.

2.6. На ринках може створюватися добровільна пожежна дружина (далі - ДПД), а також пожежно-технічна комісія (далі - ПТК) відповідно до Положення про добровільні пожежні дружини (команди) (НАПБ Б.02.004-2004), затвердженого [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 11.02.2004 N 70](#) та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.02.2004 за N 221/8820, і Типового положення про пожежно-технічну комісію (НАПБ Б.02.003-2004), затвердженого [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 11.02.2004 N 70](#) та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.02.2004 за N 222/8821.

2.7. Обов'язки посадових осіб та працівників охорони ринків щодо забезпечення пожежної безпеки повинні бути відображені в їх посадових інструкціях (функціональних обов'язках).

2.8. Директор (керівник) ринку або особа, що виконує його обов'язки, своїм наказом чи розпорядженням (для працівників ринку) має визначити відповідальних осіб за забезпечення пожежної безпеки окремих ділянок території, будинків, інших споруд, приміщень ринку, а також інженерного обладнання (за його наявності).

2.9. Відповідальні особи за пожежну безпеку зобов'язані вживати такі протипожежні заходи:

роз'яснювати працівникам вимоги правил пожежної безпеки;

слідкувати за дотриманням протипожежного режиму в закріплених приміщеннях та на території ринку;

контролювати справність приладів опалення, електрообладнання, систем автоматичного протипожежного захисту і оповіщення про пожежу та вживати заходів щодо усунення виявлених недоліків;

після закінчення роботи перевіряти, чи прибрані робочі місця та закріплена територія, а також відключення електроустановок;

забезпечувати справне утримання наявних первинних засобів пожежогасіння;

розробляти інструкції про заходи пожежної безпеки.

2.10. На основі цих Правил та інших нормативно-правових актів директором (керівником) розробляється та затверджується загальнооб'єктова інструкція про заходи пожежної безпеки на ринку.

Загальнооб'єктова інструкція повинна встановлювати відповідний протипожежний режим, у тому числі визначати:

місця зберігання товарів;

порядок прибирання території ринку та торгових місць після закінчення роботи;

порядок знеструмлення електрообладнання після закінчення роботи та у разі виникнення пожежі;

порядок проведення тимчасових вогневих та інших вогненебезпечних робіт;

порядок огляду і закриття приміщень після закінчення роботи;

обов'язки працівників охорони щодо контролю за дотриманням протипожежного режиму.

2.11. Працівники ринків зобов'язані:

знати і дотримуватись на території ринку та на робочих місцях вимог пожежної безпеки;

під час проведення робіт обережно поводитись із легкозаймистими і горючими рідинами (далі - ЛЗР та ГР), іншими пожежонебезпечними речовинами та матеріалами;

у разі виявлення пожежі повідомити про це пожежну охорону, адміністрацію ринку та вжити можливих заходів для рятування людей, майна і гасіння пожежі.

2.12. За порушення цих Правил винні в цьому особи несуть відповідальність у порядку, встановленому чинним законодавством України.

2.13. Дозволи на початок роботи орендованих торгових місць, кіосків та контейнерів на ринках не потребують оформлення, якщо вони розміщені згідно зі схемами, які в установленому порядку узгоджені з органами державного пожежного нагляду, і в цілому на експлуатацію ринку був виданий дозвіл на початок роботи.

3. Загальні вимоги пожежної безпеки

3.1. На кожний ринок незалежно від площі, у складі проектної документації або окремо, повинна бути розроблена й узгоджена з місцевим або територіальним органом державного пожежного нагляду схема розміщення торговельних рядів, кіосків, павільйонів, палаток тощо (далі - схема ринку), які розташовані в приміщеннях та на відкритих майданчиках.

3.2. Кожна схема ринку має відображати:

площу території та кількість торгових місць;

кількість магазинів, павільйонів, кіосків, палаток, контейнерів та камер схову із зазначенням їх розмірів у плані;

місця розташування автотранспорту;

наявність та кількість первинних засобів пожежогасіння;

ширину проходів (проїздів) між торговельними рядами, інші необхідні розміри;

місця розміщення пожежних гідрантів та відстані від них до ринку, кількість в'їздів на територію.

3.3. Під час розроблення схеми ринку необхідно дотримуватися вимог ДБН 360-92** "Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень", ДБН В.2.2-9-99 "Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення", [НАПБ А.01.001-2004](#) та цих Правил.

3.4. Кожен окремо розташований ринок або різні кіоски, павільйони, магазини тощо, які розміщені на території ринку, але не внесені до схеми і належать різним власникам, повинні мати дозволи на початок роботи відповідно до Порядку видачі органами державного пожежного нагляду дозволу на початок роботи підприємств та оренду приміщень (НАПБ Б.07.018-2001), затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2001 року N 150](#).

3.5. Для кожного магазину, павільйону, кіоску, палатки, контейнера, камери схову розробляється інструкція про заходи пожежної безпеки.

3.6. Для ринків розробляється відповідний план евакуації з території ринку, а для критих ринків - план евакуації з кожного поверху (за наявності більш одного

поверху).

3.7. Складські, торговельні, підсобні та адміністративні приміщення ринків, а також магазини, павільйони та кіоски обладнуються автоматичними системами виявлення та (або) гасіння пожеж відповідно до нормативно-правових актів, які в установленому порядку повинні бути узгоджені з органами державного пожежного нагляду.

3.8. На ринках повинні виконуватись умови сумісного зберігання речовин та матеріалів згідно з вимогами [додатка 3 НАПБ А.01.001-2004](#).

3.9. Улаштування на територіях ринків спеціалізованих магазинів з продажу твердих легкозаймистих матеріалів, ЛЗР та ГР (крім харчових продуктів), питома навантаження яких складає не більше 50 кг/ м², допускається лише в будинках не нижче II ступеня вогнестійкості, обладнаних установками автоматичного пожежогасіння.

У цих приміщеннях допускається торгівля горючими господарчими товарами та будівельними матеріалами.

Пляшки і флакони з ЛЗР та ГР повинні розміщатися в торговельному залі на полицях, виготовлених із негорючих матеріалів, а в складських приміщеннях - у заводській тарі.

Розкорковувати пляшки чи переливати ЛЗР та ГР в інший посуд у торговельних і складських приміщеннях забороняється.

3.10. На ринку забороняється:

заправляти автотранспорт паливом;

розміщувати товари на шляхах евакуації і в проходах та захащувати їх;

захащувати підходи до засобів пожежогасіння та зв'язку, пристроїв відключення електроенергії, а також замикати на запори, що важко відчиняються зсередини, двері евакуаційних виходів під час роботи ринку;

улаштовувати на шляхах евакуації та руху відвідувачів пороги, турнікети і запобіжні сходи;

зменшувати нормативну ширину шляхів евакуації;

улаштовувати на сходових клітках приміщення будь-якого призначення;

застосовувати відкритий вогонь;

продаж виробів піротехнічних побутових та вибухових засобів;

продаж пального для транспортних засобів, гасу, мазуту;

розміщення та продаж балонів з горючими газами;

продаж вогнепальної, газової зброї, бойових припасів;

застосовувати саморобні електронагрівальні прилади.

3.11. Кількість в'їздів на територію ринку визначається залежно від площі ринку, але відповідно до ДБН 360-92** "Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень" їх повинно бути не менше двох.

3.12. Для стоянки автотранспорту передбачаються і відводяться спеціальні майданчики з таким розрахунком, щоб залишалися вільні проїзди до воріт. Ширину воріт визначають за найбільшою шириною автомобілів, що обслуговують ринок, плюс 1,5 м, але не менше 4,5 м.

3.13. Приміщення і будинки ринків оснащуються вогнегасниками відповідно до норм оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння (додаток 1).

3.14. Вимоги пожежної безпеки під час проведення фарбування, вогневих та будівельно-монтажних робіт на території, у будинках та в інших спорудах ринків виконуються відповідно до [розділу 8 НАПБ А.01.001-2004](#).

3.15. Територія, торговельні та інші приміщення ринків повинні постійно утримуватися в чистоті. Сміття, пакувальні матеріали, тара повинні своєчасно видалятися. Проходи, виходи, коридори і тамбури не повинні захаращуватися. Дороги, під'їзди до будинків ринку, пожежних гідрантів та резервуарів (водойм) мають бути вільними, а зимової пори очищатися від снігу та льоду.

3.16. На шляхах евакуації та в інших проходах встановлюються знаки пожежної безпеки відповідно до ГОСТ 12.4.026-76* "ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности".

4. Вимоги пожежної безпеки до ринків, розміщених у будинках

4.1. Ринки допускається розміщувати в будинках I, II, III та IIIa ступенів вогнестійкості згідно з вимогами будівельних норм з проектування цих будинків та на підставі узгодженої та затвердженої проектною документації. Будинки, у яких розміщуються торговельні зали ринку, повинні відповідати протипожежним вимогам.

4.2. Організація тимчасових ринків (ярмарків), а також їх розміщення в пристосованих приміщеннях допускаються відповідно до вимог будівельних норм та за умови узгодження з місцевими, територіальними або центральним органами державного пожежного нагляду. При цьому схема розміщення торговельних рядів, кіосків, павільйонів, палаток, магазинів повинна бути подана на розгляд до органів державного пожежного нагляду, як правило, не пізніше як за 20 календарних днів до початку робіт з облаштування ринку (ярмарку).

4.3. Торговельні зали та будинки ринків повинні мати розрахункову кількість розосереджених евакуаційних виходів, але не менше двох. Розміри евакуаційних виходів та довжина шляхів евакуації повинні відповідати вимогам ДБН В.1.1-7-2002 "Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва" та ДБН В.2.2-9-99 "Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення".

4.4. Торговельні прилавки розміщуються так, щоб не перешкоджати евакуації людей і щоб проходи між ними були не менше 2,0 м.

4.5. Евакуаційні виходи з приміщень торговельних залів ринку обладнуються покажчиками "Вихід".

4.6. На кожному поверсі на видимих місцях вивішуються плани евакуації людей на випадок виникнення пожежі.

4.7. У будинках ринків забороняється:

встановлювати балони з горючими газами. Допускається встановлення одного балона з горючим газом біля зовнішньої стіни торговельного закладу, в якому здійснюється приготування їжі, у металевій шафі або в прибудові з негорючих матеріалів;

застосовувати горючі матеріали для опорядження торговельних залів та шляхів евакуації.

4.8. Забороняється проводити перепланування приміщень ринку без розробленої та узгодженої з органами державного пожежного нагляду в установленому порядку проектної документації.

4.9. Приміщення ринку, за винятком санітарно-гігієнічних, обладнуються автоматичною пожежною сигналізацією з виведенням сигналу від неї в приміщення з цілодобовим перебуванням персоналу охорони ринку або на пульт центрального пожежного спостереження, а також системою оповіщення про пожежу відповідно до розділу 6 цих Правил.

5. Вимоги пожежної безпеки на ринках, які розміщуються на відкритих територіях

5.1. Вимоги пожежної безпеки до торговельних рядів, улаштованих із кіосків (павільйонів) та контейнерів

5.1.1. Ступінь вогнестійкості кіосків (павільйонів) та контейнерів необхідно встановлювати відповідно до вимог ДБН В.1.1-7-2002 "Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва".

5.1.2. Кіоски (павільйони) та контейнери на відкритих територіях можуть розміщуватися без протипожежних розривів на площі:

2500 м² - для кіосків (павільйонів) та контейнерів I, II ступенів вогнестійкості;

1000 м² - для кіосків (павільйонів) III ступеня вогнестійкості;

800 м² - для кіосків (павільйонів) IIIб ступеня вогнестійкості;

500 м² - для кіосків (павільйонів) IIIа, IV, IVа та V ступенів вогнестійкості.

5.1.3. Якщо на площі сумісно розташовані кіоски (павільйони) I, II, III, IIIа та IIIб, IV, IVа, V ступенів вогнестійкості, цю площу слід приймати як для кіосків (павільйонів) IIIа, IV, IVа та V ступенів вогнестійкості.

5.1.4. На вказаних у пункті 5.1.2 площах кіоски (павільйони) та контейнери повинні розміщатися групами.

Кількість кіосків (павільйонів) та контейнерів в одній групі двосмугового торговельного ряду не повинна перевищувати 20 одиниць, а в односмуговому - 10 одиниць.

5.1.5. На вказаних територіях між групами кіосків (павільйонів) повинні передбачатися поздовжні та поперечні проходи (проїзди) завширшки не менше 4 м у просвіті з урахуванням відкритих дверей.

5.1.6. Кіоски, що розміщуються в групі, та павільйони слід обладнувати автоматичною пожежною сигналізацією згідно з розділом 6 цих Правил.

5.2. Протипожежні вимоги до об'ємно-планувальних та конструктивних рішень кіосків (павільйонів)

5.2.1. Загальна площа кіоску повинна бути не більше 30 м², павільйону - не більше 300 м².

5.2.2. Кіоски (павільйони) допускається виконувати з горючих матеріалів. При цьому матеріали не повинні бути легкозаймистими, з високою димоутворювальною здатністю, надзвичайно та високонебезпечними за токсичністю продуктів горіння.

5.2.3. Внутрішнє опорядження і підлога павільйонів, а також кіосків, призначених для розміщення всередині будинків, повинні виконуватися з негорючих матеріалів або матеріалів груп горючості П та Г2.

5.2.4. У разі застосування у конструкціях кіоску (павільйону) горючого утеплювача наявність пустот не допускається.

5.2.5. Ширина дверей у чистоті повинна бути не менше:

кіосків - 0,6 м;

павільйонів - 0,8 м.

5.2.6. Двері павільйонів мають відчинятися у напрямку виходу.

5.2.7. Відстань від найвіддаленішого місця торговельного залу павільйону до найближчого евакуаційного виходу не повинна перевищувати зазначену в будівельних нормах.

5.2.8. У павільйонах загальною площею більше 60 м² повинно бути не менше двох розосереджених евакуаційних виходів.

5.2.9. У разі обладнання павільйонів дверима з електричним або пневматичним приводом механізмів відчинення і зачинення в усіх випадках повинна бути забезпечена можливість відчинення їх уручну.

5.2.10. У віконних прорізах кіосків (павільйонів) допускається встановлення ґрат та захисних металевих листів, що зачиняються зсередини. На період перебування в

кіосках (павільйонах) відвідувачів ґрати (захисні металеві листи) мають бути відчинені.

5.2.11. Запірні пристрої зовнішніх дверей кіосків (павільйонів) повинні відчинятися зсередини без ключа.

5.2.12. За умови виконання вимог пунктів 5.2.1 - 5.2.11 контейнер може бути переобладнаний під кіоск.

5.3. Вимоги пожежної безпеки до торговельних рядів, улаштованих з палаток

5.3.1. Загальна площа торговельної групи, улаштованої з палаток, не повинна перевищувати 250 м².

5.3.2. Між торговельними групами, улаштованими з палаток, необхідно передбачати повздовжні і поперечні розриви (у просвіті) не менше 4 м.

5.4. Вимоги пожежної безпеки до торговельних рядів, улаштованих з автомобілів, автомобілів з причепами чи лише причепів

5.4.1. На відведеній території кількість автомобілів, автомобілів з причепами чи лише причепів в одному торговельному ряду не повинна перевищувати 10 одиниць. Якщо автомобілі, автомобілі з причепами або причепа розміщені в два ряди, то допускається утримувати в такій торговельній групі до 20 вказаних одиниць.

5.4.2. Відстань для проїзду між односмуговими чи двосмуговими торговельними рядами та між групами автомобілів, автомобілів з причепами чи тільки причепами повинна бути уздовж і впоперек не менше 5 м.

5.5. Вимоги пожежної безпеки на ринках з продажу автомобілів (мотоциклів)

5.5.1. Під час торгівлі автомобілями (мотоциклами) допускається їх розміщення не більш ніж у 2 ряди із забезпеченням можливості самостійної евакуації кожної одиниці автотранспорту.

5.5.2. Торговельні ряди автомобільних ринків розділяються на групи п'ятиметровими повздовжніми і поперечними проїздами.

5.5.3. У кожній групі автомобілів розміщуються: при однорядному розміщенні - не більше 40, а при дворядному - не більше 80 одиниць.

5.6. Вимоги пожежної безпеки до торговельних рядів з навісами та без них

5.6.1. Відстань між торговельними рядами (з конструкціями, які виступають) повинна бути не менше 2 м (у просвіті), а через кожні 50 м торговельного ряду повинні влаштовуватися поперечні проходи завширшки не менше 2 м.

5.6.2. Після двох сусідніх 50-метрових торговельних рядів слід улаштовувати поперечний прохід (проїзд) завдовжки не менше 4 м (у просвіті).

5.6.3. Торговельні ряди і каркаси навісів (загального навісу) виконуються з негорючих матеріалів.

5.6.4. У разі влаштування на ринках торговельних рядів під загальним тентовим покриттям площею до 500 м² допускається застосовувати тенти з горючих матеріалів.

5.6.5. Якщо площа тентового покриття більше 500 м², то застосування тентів з горючих матеріалів забороняється. У такому разі тенти мають бути виконані з вогнезахищеної тканини чи іншого матеріалу, який відповідає вимогам пункту 3.6 ГОСТ 19297-73* "Ткани хлопчатобумажные с огнезащитной отделкой. Технические условия".

5.6.6. У тентових покриттях площею більше 500 м², які виконані з горючих матеріалів, через кожні 500 м² площі покриття допускається влаштовувати вставки з вогнезахисних тканин (матеріалів) довжиною 6 м упродовж тентового покриття.

5.7. Вимоги пожежної безпеки до території відкритих ринків

5.7.1. Рух відвідувачів територією ринку здійснюється через проходи, покриття яких має бути рівним, без порогів та інших виступів.

5.7.2. Якщо ринок влаштовано на майданчику з різними відмітками поверхні землі, то перед кожним підйомом або спуском на шляхах евакуації необхідно влаштовувати майданчики, вільні від торгових місць, із розмірами, що дорівнюють подвійній ширині сходин. Кількість сходин має бути не менше трьох.

5.7.3. Відкриті торгові місця (але без палаток) допускається об'єднувати в групи по 60 місць. Відстань між групами повинна бути не менше 2 м, а відстань між цими групами та групами торговельних рядів з наметів повинна бути не менше 4 м.

5.7.4. Зберігання вантажів, упаковок, контейнерів та інших матеріалів у проходах не дозволяється.

5.7.5. На території ринку площею більше 2 га передбачаються проїзди не менше 4 м завширшки, що розділяють територію ринку на ділянки площею до 1 га. Вказані проїзди не повинні захаращуватися.

5.7.6. Ширина під'їздів для пожежної техніки до джерел протипожежного водопостачання повинна бути не менше 4 м. Проїзди влаштовуються кільцевими, наскрізними, а для тупикових проїздів - з майданчиками розміром 12 x 12 м для розвороту пожежних автомобілів.

5.7.7. Протипожежні розриви від найближчого торгового місця до місць для збирання горючих відходів мають бути не менше 15 м.

5.7.8. На території відкритих ринків забороняється:

проводити вогневі та інші пожежовибухонебезпечні роботи під час функціонування ринків;

розводити багаття, палити сміття, використовувати відкритий вогонь.

6. Технічні засоби протипожежного захисту

6.1. Ринки повинні бути забезпечені технічними засобами протипожежного захисту (внутрішнім і зовнішнім протипожежним водопостачанням, автоматичними установками пожежогасіння та пожежної сигналізації, системами оповіщення про пожежу і протидимного захисту тощо) відповідно до проектних рішень, вимог будівельних та нормативно-правових актів з питань пожежної безпеки.

6.2. Технічні засоби протипожежного захисту ринків утримуються відповідно до вимог [НАПБ А.01.001-2004](#) та інших нормативно-правових актів з цих питань.

6.3. Системи оповіщення про пожежу на ринках, розміщених на відкритих майданчиках, повинні забезпечувати чутність текстів, що передаються, у цілому на всій площі ринку, а за необхідності - послідовно або вибірково окремими секторами (ділянками).

6.4. Магазины, павільйони, групи кіосків та приміщення адміністративного призначення слід обладнувати автоматичними установками пожежної сигналізації незалежно від їхньої площі з виведенням сигналу про пожежу у приміщення з цілодобовим перебуванням чергового персоналу. У разі відсутності приміщень з цілодобовим перебуванням чергового персоналу сигнали про пожежу від установок пожежної сигналізації слід виводити на світлозвукові оповіщувачі, що встановлюються ззовні приміщень.

У разі страхування кіосків їхніми власниками або орендарями дозволяється не обладнувати кіоски автоматичними установками пожежної сигналізації.

6.5. Камери схову, у яких зберігаються матеріальні цінності (крім приміщень категорій Г, Д за вибухопожежною та пожежною небезпекою), обладнуються автоматичними установками пожежогасіння (водяного, порошкового, аерозольного, газового) незалежно від площі.

6.6. Контейнери, зібрані в групи, у яких зберігаються товарно-матеріальні цінності, після закінчення роботи ринку та у вихідні дні повинні розглядатися як складські приміщення, що мають бути обладнані автоматичною пожежною сигналізацією. За неможливості обладнання цих контейнерів автоматичною пожежною сигналізацією вони можуть бути обладнані автономними установками пожежогасіння.

6.7. Приміщення ринків, які повинні обладнуватись автоматичними установками пожежної сигналізації, в обґрунтованих випадках замість вказаних установок можуть обладнуватись автономними установками пожежогасіння.

7. Первинні засоби пожежогасіння

7.1. Будинки, споруди, приміщення, пересувні пункти торгівлі, автотранспортні засоби, кіоски, палатки і відкриті майданчики ринків мають бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння.

7.2. Види, кількість і порядок розміщення первинних засобів пожежогасіння регламентуються [підрозділом 6.4](#) та [додатком 2 до НАПБ А.01.001-2004](#), а також [додатком 1](#) до цих Правил.

Для будинків, споруд і приміщень, неказаних у цих Правилах, вид, кількість та порядок розміщення вогнегасників слід визначати, враховуючи пожежну небезпеку об'єктів, що захищаються, відповідно до Типових норм належності вогнегасників, затверджених [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02.04.2004 N 151](#) та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29.04.2004 за N 554/9153 (НАПБ Б.03.001-2004).

7.3. Контроль за утриманням і готовністю до дії первинних засобів пожежогасіння повинні здійснювати призначені відповідальні особи, члени добровільної пожежної дружини, а також власники та орендарі (відповідно до укладених договорів).

7.4. Для утримання первинних засобів пожежогасіння в будинках, спорудах та інших приміщеннях, а також на відкритих майданчиках обладнуються спеціальні пожежні пости, щити, стенди, шафи.

7.5. Первинні засоби пожежогасіння необхідно розташовувати в легкодоступних місцях та таким чином, щоб не захаращувати ними проходи, виходи, шляхи евакуації.

7.6. Первинні засоби пожежогасіння, що розміщені поза приміщеннями, на відкритих майданчиках, слід утримувати так, щоб уникнути потрапляння на них атмосферних опадів та сонячних променів.

7.7. На пожежних постах, стендах, щитах розміщуються вогнегасники, ящики з піском, лопати, бочки з водою, відра, лом, багри, покривала з негорючого теплоізоляційного полотна, сокири тощо.

7.8. Пожежні щити (стенди), шафи та засоби пожежогасіння фарбуються відповідно до ГОСТ 12.4.026-76* "ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности".

7.9. Експлуатація та технічне обслуговування вогнегасників здійснюються відповідно до Правил експлуатації вогнегасників, затверджених [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02.04.2004 N 152](#) та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29.04.2004 за N 555/9154 (НАПБ Б.01.008-2004).

7.10. Вогнегасники, встановлені за межами приміщень або в неопалюваних приміщеннях та не призначені для експлуатації за мінусових температур, знімаються холодної пори року (не нижче +5° С).

7.11. Про місцезнаходження первинних засобів пожежогасіння слід інформувати обслуговуючий персонал і відвідувачів ринків за допомогою знаків відповідно до ГОСТ 12.4.026-76* "ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности", які вивішуються у видних місцях усередині та ззовні приміщень.

7.12. Використані вогнегасники або вогнегасники, що потребують перезарядження, замінюються відповідною кількістю заряджених вогнегасників.

8. Електроустановки

8.1. Електроустановки ринків (можливість їх застосування, монтаж, налагодження та експлуатація) повинні відповідати вимогам ПУЕ, ДНАОП 0.00-1.32-01, ДБН В.2.5-23-2003 "Проектування електрообладнання об'єктів цивільного призначення", [НАПБ А.01.001-2004](#), Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів (далі - ПТЕ), Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів (ДНАОП 0.00-1.21-98) та цих Правил.

8.2. Відстань від повітряних ліній електропередач до будинків та споруд, які містять пожежонебезпечні приміщення, а також горючих дахів та поблизу частин будинків і споруд, що виступають, місць зберігання горючих матеріалів має відповідати величинам, визначеним ПУЕ.

8.3. Місця проходження проводів, кабелів через конструкції будинків, споруд та кіосків (павільйонів) зашпаровуються на всю товщину негорючим матеріалом.

8.4. З'єднання, відгалуження та окінцювання жил проводів і кабелів мають здійснюватися за допомогою опресування, зварювання, паяння або затискачів (гвинтових, болтових тощо).

8.5. В електропроводках пожежонебезпечних зон слід застосовувати відгалужувальні та з'єднувальні коробки з відповідним ступенем захисту (з негорючих матеріалів, які мають бути постійно закриті кришками).

8.6. При розміщенні кіосків (павільйонів) групами допускається прокладати транзитні електричні мережі зовнішніми конструкціями будинків у металевих трубах зі встановленням з'єднувальних коробок.

8.7. Повітряний ввід електромережі в окремо розташований будинок чи споруду або загальний повітряний ввід для групи споруд має здійснюватися так, щоб забезпечити захист місця вводу електромережі від потрапляння атмосферних опадів.

Відстань по вертикалі від проводів вводу до даху повинна бути не менше 0,5 м, до землі - не менше 2,75 м. Допускається влаштування вводу кабельним прокладанням.

8.8. Плавкі вставки запобіжників повинні бути каліброваними із зазначенням номінального струму вставки. Застосування саморобних некаліброваних вставок забороняється.

8.9. У разі відкритого прокладання захищених проводів (кабелів) з оболонками з горючих матеріалів слід відокремлювати їх від горючої поверхні шаром негорючого ізоляційного матеріалу, який виступає з кожного боку проводу (кабелю) не менш ніж на 0,01 м.

8.10. Усі електроспоживачі й електричне обладнання, які встановлюються в будинках та спорудах ринків, повинні бути промислового виготовлення і мати апарати захисту від струмів короткого замикання та перевантаження. Переріз та ізоляція проводів, номінальний струм плавких вставок і автоматів мають відповідати струмовому навантаженню.

8.11. Необхідно передбачити такі види освітлення: робоче, аварійне, евакуаційне. Місця встановлення світлової реклами визначаються проектом.

Відкриті торговельні майданчики та майданчики із суцільними навісами повинні освітлюватися світильниками для зовнішнього освітлення із суцільними розсіювачами.

В індивідуальних проектах слід передбачати встановлення показчиків пожежних гідрантів (за їх наявності).

8.12. Електросвітильники з лампами розжарювання обладнуються захисними скляними ковпаками і встановлюються на негорючій основі. Допускається застосування безстартерних електросвітильників з люмінесцентними лампами.

8.13. Освітлювальна електромережа кіосків (павільйонів) монтується так, щоб світильники були розміщені на відстані не менше 0,2 м від поверхні будівельних конструкцій, якщо вони виконані з горючих матеріалів, і не менше 0,5 м від горючих товарів і тари.

8.14. Світлові рекламні вивіски (табло) повинні обладнуватися окремими апаратами захисту.

8.15. Кіоски, павільйони, палатки, пересувні пункти торгівлі, що розташовуються на відкритих територіях, улаштованих за межами населених пунктів, обладнуються блискавкозахистом відповідно до РД 34.21.122-87 / Минэнерго СССР "Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений".

8.16. При експлуатації електроустановок забороняється:

використовувати кабелі і проводи з пошкодженою ізоляцією чи ізоляцією, яка втратила захисні властивості;

прокладати електромережі з пластмасовою ізоляцією у приміщеннях, які не опалюються;

залишати без нагляду ввімкненими в мережу електроприлади;

користуватися пошкодженими розетками, вимикачами, розподільними коробками тощо;

підвішувати світильники на електричних мережах;

використовувати електрообладнання для підвішування одягу та інших предметів, а також клеювати ділянки електропроводів папером, шпалерами;

обгортати електричні лампи папером, тканиною та іншими горючими матеріалами;

прокладати транзитні лінії силових і освітлювальних електромереж над горючим покриттям споруд.

9. Опалення

9.1. Опалення ринків, розміщених у будинках та спорудах, повинно бути центральним водяним (паровим). Дозволяється застосовувати для опалення службових приміщень будинків, що розміщені на території відкритого ринку, газове обладнання за умови виконання вимог ДБН В.2.5-20-2001 "Інженерне обладнання будинків та споруд. Газопостачання". У кіосках (павільйонах) слід передбачати електричне або водяне опалення, чи електричну кабельну систему опалення згідно з ДБН В.2.5-24-2003 "Електрична кабельна система опалення".

9.2. Для електричного опалення слід використовувати масляні електрорадіатори, електропанелі, електрокалорифери промислового виготовлення відповідно до експлуатаційної документації на них.

9.3. При експлуатації масляних електрорадіаторів, електропанелей або електрокалориферів повинна бути передбачена самостійна електромережа з пусковими і захисними приладами.

9.4. Електронагрівальні прилади повинні розташовуватися на негорючій основі. Відстань від поверхні приладу, що випромінює тепло, до горючих матеріалів і конструкцій торговельної споруди повинна бути не менше 0,5 м.

9.5. Приміщення з цілодобовим перебуванням працівників охорони ринку за узгодженням з місцевим органом державного пожежного нагляду дозволяється обладнувати пічним опаленням, яке повинно відповідати вимогам [НАПБ А.01.001-2004](#) та СНіП 2.04.05-91 "Отопление, вентиляция и кондиционирование".

10. Протипожежне водопостачання

10.1. Внутрішній протипожежний водопровід передбачається в будинках ринків, якщо їх будівельний об'єм складає 500 м^3 і більше з розрахунку: один струмінь з витратою води 2,5 л/с відповідно до СНіП 2.04.01-85 "Внутренний водопровод и канализация зданий".

10.2. Зовнішнє протипожежне водопостачання повинно передбачатися від кільцевої мережі міста або від підземного резервуара місткістю $50 - 100 \text{ м}^3$ (залежно від вимог, викладених у проекті ринку), або від пожежних водоймищ та резервуарів відповідно до розрахунку за СНіП 2.04.02-84 "Водоснабжение. Наружные сети и сооружения".

10.3. У будинках та спорудах ринку з торговельною площею 900 м^2 і більше слід встановлювати пожежні насоси. Приміщення для пожежних насосів (насосної) повинно мати площу не менше 20 м^2 і вихід безпосередньо назовні.

10.4. Приміщення водомірного вузла може бути об'єднане з насосною за умови, що сумарна площа становитиме не менше 22 м^2 .

10.5. Якщо на насосній станції немає постійного чергового персоналу, то приміщення повинно замикатися на замок, а місце зберігання ключів - зазначатися написом на дверях.

11. Порядок спільних дій працівників (відвідувачів) ринків, учасників торгівлі та підрозділів пожежної охорони під час ліквідації пожеж

11.1. У разі виникнення пожежі дії адміністрації ринку, ДПД передусім мають бути спрямовані на забезпечення безпеки людей та їх евакуацію згідно з планом евакуації з приміщень та території ринку (додаток 2).

11.2. Кожен працівник (відвідувач) ринку, учасник торгівлі, який виявив пожежу, зобов'язаний:

негайно повідомити про це пожежну охорону, охорону ринку та викликати адміністрацію ринку на місце виникнення пожежі чи загоряння;

вжити заходів для відключення електроенергії;

почати гасіння пожежі наявними первинними засобами пожежогасіння (вогнегасниками, пожежними кранами тощо).

11.3. Директор (керівник) або інші представники адміністрації ринку, що прибули на місце пожежі, зобов'язані:

перевірити, чи викликана пожежна охорона, і за необхідності продублювати повідомлення;

видалити з приміщень чи небезпечної зони людей, незалучених у ліквідації пожежі;

у разі загрози життю людей негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили і засоби;

перевірити включення системи оповіщення про пожежу;

організувати зустріч підрозділів пожежної охорони, надати їм допомогу у виборі найкоротшого шляху під'їзду до осередку пожежі та в установці на водні джерела;

здійснити у разі необхідності відключення електроенергії;

одночасно з гасінням пожежі організувати евакуацію і захист матеріальних цінностей;

забезпечити дотримання правил техніки безпеки працівниками ринку (учасниками торгівлі), які беруть участь у гасінні пожежі.

11.4. З прибуттям пожежних підрозділів на пожежу повинен бути забезпечений безперешкодний їх доступ на територію ринку.

11.5. Після прибуття пожежних підрозділів адміністрація ринку зобов'язана брати участь у консультуванні керівника гасіння пожежі, організувати залучення працівників ринку та учасників торгівлі до вжиття необхідних заходів, пов'язаних із ліквідацією пожежі та запобіганням її розвитку.

начальник Державного
департаменту пожежної безпеки

П. Ф. Борисов

УЗГОДЖЕНО:

Голова Правління Центральної
спілки споживчих товариств
України

С. Г. Бабенко

Заступник Голови Державного
комітету України з питань
технічного регулювання та
споживчої політики

С. Т. Черепков

Заступник Голови Державного
комітету України з нагляду за
охороною праці

О. П. Семко

Голова Державного комітету
України з питань будівництва
та архітектури

В. І. Череп

Додаток 1
до пунктів 3.13 та 7.2 Правил пожежної
безпеки на ринках України

НОРМИ

оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння

1. До первинних засобів пожежогасіння відносяться:

вогнегасники, пожежний інвентар (покривала з негорючого теплоізоляційного полотна, ящики з піском, бочки з водою, пожежні відра, совкові лопати) та пожежний інструмент (гаки, ломы, сокири тощо).

2. Необхідну кількість первинних засобів пожежогасіння визначають окремо для кожного поверху та приміщення, а також кожної споруди відкритих ринків.

3. Покривала з негорючого теплоізоляційного волокна повинні мати розмір не менш як 1 x 1 м. Вони призначені для гасіння пожеж класів А, В та (Е), невеликих осередків пожеж у разі займання речовин, горіння яких не може відбуватися без доступу повітря. У місцях застосування та зберігання ЛЗР та ГР розміри покривал можуть бути збільшені до величини 2 x 1,5 м; 2 x 2 м.

4. Бочки з водою встановлюються у виробничих, складських та інших приміщеннях, спорудах у разі відсутності внутрішнього протипожежного водогону та за наявності горючих матеріалів. Їх кількість у приміщеннях визначається з розрахунку встановлення однієї бочки на площу не менше 300 м^2 .

5. Бочки для зберігання води з метою пожежогасіння відповідно до ГОСТ 12.4.009-83* "ССБТ. Пожарная техника для защиты объектов. Основные виды. Размещение и обслуживание" повинні мати місткість не менше $0,2 \text{ м}^3$ і бути укомплектовані пожежним відром ємністю не менше $0,008 \text{ м}^3$.

6. Пожежні щити (стенди) встановлюються на території об'єкта з розрахунку один щит (стенд) на площу 1000 м^2 .

До комплекту засобів пожежогасіння, які розміщаються на ньому, слід включати: вогнегасники - 3 шт., із масою заряду не менше 5 кг, ящик з піском - 1 шт., покривало з негорючого теплоізоляційного матеріалу або повсті розміром $2 \times 2 \text{ м}$ - 1 шт., гаки - 3 шт., лопати - 2 шт., ломы - 2 шт., сокири - 2 шт.

7. Ящики для піску повинні мати місткість 0,5, 1,0 або $3,0 \text{ м}^3$ та бути укомплектованими совковою лопатою.

Ящик для піску, що є елементом конструкції пожежного стенда, має бути місткістю не менше $0,1 \text{ м}^3$. Конструкція ящика (вмістилища) повинна забезпечувати зручне діставання піску та виключати потрапляння опадів.

8. Будівлі та споруди, які зводяться та реконструюються, мають бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння з розрахунку:

на 200 м^2 площі підлоги - один вогнегасник із масою заряду не менше 5 кг (якщо площа поверху менша 200 м^2 - два вогнегасники на поверх із масою заряду не менше 5 кг), бочка з водою, ящик з піском;

на кожні 20 м довжини риштування (на поверхах) - один вогнегасник із масою заряду не менше 5 кг (але не менше двох вогнегасників на поверсі з масою заряду не менше 5 кг), а на кожні 100 м довжини риштування - бочка з водою;

на 200 м^2 площі покриття з утеплювачем та покрівлями з горючих матеріалів груп Г3, Г4 - один вогнегасник із масою заряду не менше 5 кг, бочка з водою та ящик з піском.

9. Вибір типу та визначення необхідної кількості вогнегасників та їх розміщення

9.1. Позначення вогнегасників:

ВВ - вогнегасник водяний;

ВВП - вогнегасник водопінний;

ВВПА - вогнегасник водопінний аерозольний;

ВВК - вогнегасник вуглекислотний;

ВП - вогнегасник порошковий.

Цифра після позначення типу вогнегасника означає масу вогнегасної речовини у кілограмах, що міститься у його корпусі. Цифра після позначення аерозольного водопінного вогнегасника означає масу вогнегасної речовини в грамах, що міститься в його корпусі.

9.2. За необхідності застосування різних типів вогнегасників допускається здійснювати заміну одного типу на інший із забезпеченням рівності сумарної вогнегасної здатності вогнегасників за класом пожежі, характерної для цього об'єкта, відповідно до Типових норм належності вогнегасників, затверджених [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02.04.2004 N 151](#) та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29.04.2004 за N 554/9153.

9.3. Вибір типу та необхідної кількості вогнегасників проводиться згідно з нормами належності, наведеними в таблицях 1 - 3. Тип вогнегасника потрібно вибирати, виходячи з особливостей конкретного об'єкта ринку.

Таблиця 1. Норми належності порошкових вогнегасників для промислових та складських приміщень ринків

N з/ п	Гранична захищувана площа, м ²	Клас можливої пожежі	Мінімальна кількість порошкових вогнегасників								
			переносний вогнегасник із зарядом вогнегасної речовини, кг (не менше)					пересувний вогнегасник із зарядом вогнегасної речовини, кг (не менше)			
			5	6	8	9	12	20	50	100	150
1 Приміщення категорій А, Б, а також В за наявності горючих газів і рідин											
1.1	До 25 включно	А, В, С, (Е)	2	2	1	1	1	-	-	-	-
1.2	Більше 25 до 50 включно	А, В, С, (Е)	3	3	2	2	2	-	-	-	-
1.3	Більше 50 до 150 включно	А, В, С, (Е)	4	4	3	3	2	1	-	-	-
1.4	Більше 150 до 250 включно	А, В, С, (Е)	6	6	4	4	3	2	1	-	-
1.5	Більше 250 до 500 включно	А, В, С, (Е)	8	8	6	6	4	3	2	1	-
1.6	Більше 500 до 1000	А, В, С, (Е)	16	16	12	12	8	4	3	2	1

	включно										
1.7	Більше 1000	A, B, C, (E)	На першу 1000 м ² площі числові значення кількості вогнегасників згідно з пунктом 1.6 таблиці 1, на кожні наступні: 50 м ² - згідно з пунктом 1.2 таблиці 1, 150 м ² - згідно з пунктом 1.3 таблиці 1, 250 м ² - згідно з пунктом 1.4 таблиці 1, 500 м ² - згідно з пунктом 1.5 таблиці 1, 1000 м ² - згідно з пунктом 1.6 таблиці 1								
2 Приміщення категорії В за відсутності горючих газів і рідин											
2.1	До 50 включно	A, (E)	2	2	1	1	1	-	-	-	-
2.2	Більше 50 до 100 включно	A, (E)	3	3	2	2	2	-	-	-	-
2.3	Більше 100 до 300 включно	A, (E)	4	4	3	3	2	1	-	-	-
2.4	Більше 300 до 500 включно	A, (E)	6	6	4	4	3	2	1	-	-
2.5	Більше 500 до 1000 включно	A, (E)	9	9	7	7	5	3	2	1	-
2.6	Більше 1000	A, (E)	На першу 1000 м ² площі числові значення кількості вогнегасників згідно з пунктом 2.5 таблиці 1, на кожні наступні: 50 м ² - згідно з пунктом 2.1 таблиці 1, 100 м ² - згідно з пунктом 2.2 таблиці 1, 300 м ² - згідно з пунктом 2.3 таблиці 1, 500 м ² - згідно з пунктом 2.4 таблиці 1, 1000 м ² - згідно з пунктом 2.5 таблиці 1								
3 Приміщення категорій Г, Д											
3.1	До 50 включно	A, (E)	2	2	1	1	1	-	-	-	-
3.2	Більше 50 до 150 включно	A, (E)	3	3	2	2	2	-	-	-	-
3.3	Більше 150 до 500 включно	A, (E)	4	4	3	3	2	1	-	-	-
3.4	Більше 500 до 1000	A, (E)	6	6	4	4	3	2	1	-	-

	ВКЛЮЧНО								
3.5	Більше 1000	A, (E)	На першу 1000 м² площі числові значення кількості вогнегасників згідно з пунктом 3.4 таблиці 1, на кожні наступні: 50 м² - згідно з пунктом 3.1 таблиці 1, 150 м² - згідно з пунктом 3.2 таблиці 1, 500 м² - згідно з пунктом 3.3 таблиці 1, 1000 м² - згідно з пунктом 3.4 таблиці 1						

1. Знаком "-" позначені порошкові вогнегасники, які не допускаються для оснащення зазначених приміщень.

2. За наявності в приміщенні можливості виникнення пожеж різних класів кількість вогнегасників вибирається за одним із класів, для якого ця кількість більша.

Таблиця 2. Норми належності вогнегасників для деяких приміщень і будинків ринків вогнегасниками

N з/п	Назва об'єкта	Нормована величина (площа, м ²)	Кількість та тип вогнегасників
1	Медпункт	100	один ВП-2 або один ВВ-6
2	Приміщення для торгівлі продуктами (соками, фруктами, м'ясом, рибою тощо)	до 150	два ВВ-9
		500	шість ВВ-9
		1000	вісім ВВ-8
3	Приміщення для торгівлі промисловими товарами (книгами, радіотоварами, текстилем, фототоварами, хімічними засобами чищення тощо)	до 50	один ВВ-9 або один ВП-6
		150	два ВВ-9 або два ВП-6
		500	чотири ВВ-9 або два ВП-9
4	Приміщення для тварин	150	два ВВ-9 або два ВП-6
5	Павільйон	20	один ВП-2
6	Кіоск	6	один ВП-2
7	Група палаток (10 шт.)	6	один ВП-6
8	Група контейнерів, переобладнаних під	6	два ВП-6

	кіоски (10 шт.)		
9	Торговельні ряди з навісами та без них	50	один ВП-6
10	Приміщення охорони		один ВП-2
11	Лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи	50	один ВП-6

Таблиця 3. Норми належності вогнегасників для гаражів та автомайстерень ринку

N з/п	Кількість місць стоянки автомобілів у боксі гаража	Мінімальна кількість вогнегасників одного з типів		
		порошковий	водяний (із зарядом, придатним для гасіння пожеж класів А та В)	водопінний
1	до 10	один ВП-6	два ВВ-9	два ВВП-9
2	більше 10	на кожні наступні 15 місць стоянки - згідно з пунктом 1 таблиці 3		

Додатково гаражі та автомайстерні можуть оснащуватися ВВПА з масою заряду 400 г і більше.

9.4. Якщо на об'єкті можливі осередки пожеж різних класів, то слід вибирати вогнегасники окремо для кожного класу пожежі або віддавати перевагу універсальнішому вогнегаснику щодо області застосування. При виборі таких вогнегасників їх кількість повинна дорівнювати більшому значенню, що отримане для кожного класу пожежі окремо.

9.5. Громадські та адміністративно-побутові будинки на кожному поверсі повинні мати не менше двох переносних (порошкових, водопінних або водяних) вогнегасників з масою заряду вогнегасної речовини 5 кг і більше. Крім того, слід передбачати по одному вуглекислотному вогнегаснику з величиною заряду вогнегасної речовини 3 кг і більше на 20 м² площі підлоги в таких приміщеннях: офісні приміщення з персональними електронно-обчислювальними машинами (далі - ПЕОМ), комори, електрощитові, вентиляційні камери та інші технічні приміщення.

Додатково вищевказані приміщення можуть оснащуватися аерозольними водопінними вогнегасниками з масою заряду вогнегасної речовини 400 г і більше.

9.6. При захисті від пожежі приміщення з наявністю ПЕОМ, оргтехніки тощо слід використовувати вуглекислотні вогнегасники або аерозольні водопінні вогнегасники.

9.7. Приміщення, у яких розміщені ПЕОМ, слід оснащувати переносними вуглекислотними вогнегасниками з розрахунку один вогнегасник ВВК-1,4 (колишнє позначення - ОУ-2) чи ВВК-2 (колишнє позначення - ОУ-3) або один ВВПА-400 на три ПЕОМ, але не менше ніж один вогнегасник зазначених типів на приміщення.

9.8. Приміщення, обладнані модульними установками автоматичного пожежогасіння, якщо в них немає постійного перебування людей, можуть забезпечуватися вогнегасниками на 50 % від їх норм належності для цих приміщень.

9.9. Розміщення вогнегасників повинно проводитись відповідно до вимог ГОСТ 12.4.009-83* "ССБТ. Пожарная техника для защиты объектов. Основные виды. Размещение и обслуживание".

Крім того, при виборі місця розміщення слід брати до уваги таке:

розміщення вогнегасника на підлозі, якщо це не створює незручностей, є більш бажане, оскільки дає змогу персоналу діяти оперативніше;

якщо обслуговуючий персонал не перебуває у приміщенні постійно, вогнегасники бажано розміщувати ззовні приміщення або біля входу до нього;

якщо у приміщенні постійно перебуває обслуговуючий персонал, вогнегасники потрібно розміщувати всередині приміщення;

не допускати розміщення великої кількості вогнегасників в одному місці, тому що це призводить до затримки при їх розбиранні обслуговуючим персоналом.

9.10. Черговий персонал об'єктів різного призначення під час чергування може додатково бути забезпечений аерозольним водопінним вогнегасником з масою заряду вогнегасної речовини 400 г і більше.

9.11. При виборі типу вогнегасників необхідно враховувати кліматичні умови експлуатації будинків та споруд. Придатність переносних і пересувних вогнегасників до гасіння пожеж різних класів та діапазони температур їх експлуатації наведено в таблиці 4.

Слід також керуватися такими правилами:

кожен ринок бажано оснащувати вогнегасниками, що мають однакову систему запуску і приведення в дію;

вага вогнегасника має відповідати фізичним можливостям людей, які ймовірно можуть його використовувати у разі пожежі (загоряння);

на електричному обладнанні застосовуються тільки спеціально призначені для такого обладнання вогнегасники.

Таблиця 4. Придатність вогнегасників до гасіння пожеж різних класів та діапазони температур їх експлуатації

Тип вогнегасника	Придатність до гасіння пожеж класів				Діапазон температур експлуатації, не менше
	A	B	C	(E)	
Порошковий	+	+	+	+	від мінус 20° С до плюс 50° С або від мінус 30° С до плюс 50° С, або від мінус 40° С до плюс 50° С, або від мінус 50° С до плюс 50° С
Водопінний	+	+	-	_*	від плюс 5° С до плюс 50° С або від 0° С до плюс 50° С, або від мінус 10° С до плюс 50° С, або від мінус 20° С до плюс 50° С
Водопінний аерозольний	+	+	-	+	від 0° С до плюс 50° С
Водяний	+	+**	-	_*	від плюс 5° С до плюс 50° С або від 0° С до плюс 50° С, або від мінус 10° С до плюс 50° С, або від мінус 20° С до плюс 50° С
Вуглекислотний	-	+	-	+	від мінус 20° С до плюс 50° С
Знак "+" означає придатність вогнегасника для гасіння пожежі цього класу; знак "-" означає непридатність для гасіння пожежі цього класу.					
_____ "" Застосування небезпечне для життя людини. "" Для водяних вогнегасників із зарядом води з добавками, що забезпечують гасіння пожеж класу В.					

Заступник Міністра України з питань
надзвичайних ситуацій - начальник
Державного департаменту пожежної
безпеки

П. Ф. Борисов

Складання плану евакуації з приміщень та території ринку

1. Для території ринку необхідно розробляти загальний план евакуації (схему евакуації) людей на випадок пожежі. План вивішується при вході та в інших видимих місцях (рисунок 1).

У будинках та спорудах ринку, які мають два поверхи і більше, у разі одночасного перебування на поверсі більше 25 осіб, мають бути розроблені і вивішені у видних місцях плани (схеми) евакуації.

Необхідність забезпечення планами (схемами) евакуації одноповерхових будинків та споруд визначається місцевими органами державного пожежного нагляду, виходячи з їхньої пожежної небезпеки, кількості розміщуваних людей, площі тощо.

2. На плані евакуації зазначаються маршрути руху, евакуаційні виходи (сходові клітки, зовнішні відкриті сходи, виходи безпосередньо назовні), маршрути руху, а також умовне графічне позначення у вигляді символів місць розташування кнопок ручних пожежних сповіщувачів, телефонних апаратів, первинних засобів пожежогасіння. Умовні графічні позначення вищезазначених символів наведено в таблиці 1.

3. Головні та запасні шляхи евакуації вказують на планах штрих-пунктирними лініями різної довжини (таблиця 1). Ці лінії мають бути вдвічі товстішими за лінії плану поверху і мати зелений колір.

4. Головний шлях евакуації на поверсі слід зазначати в напрямку головного та запасних виходів, сходових кліток із зовнішнім переходом, а також сходів, що ведуть з даного поверху на перший поверх будинку. За наявності двох сходових кліток, рівноцінних щодо захищеності від диму та вогню, головний шлях евакуації вказують до найближчих сходів.

5. На плані поверху за допомогою символів зазначають місце розташування:

кнопок ручних пожежних сповіщувачів, телефонів;

пожежних кранів, вогнегасників.

6. Розшифрування символів слід подавати під планом поверху (у примітці).

7. Приклад оформлення плану евакуації з поверху будинку ринку на випадок виникнення пожежі показано на рисунку 2.

8. План евакуації з поверху будинку ринку підписується розробником, узгоджується з начальником ДПД (за наявності на об'єкті) і затверджується директором (керівником) або особою, яка виконує його обов'язки.

1 - критий ринок; 2 - торгові місця з палаток; 3 - павільйони;

4 - торговельні ряди, улаштовані з автомобілів; 5 - кіоски.

Таблиця 1. Умовні графічні позначення

N з/п	Найменування	Символ за ГОСТ 28130-89			Символ за ГОСТ 12.1.114-82
1	Переносний вогнегасник				
2	Переносний водяний вогнегасник				
3	Переносний ABC - порошковий вогнегасник				
4	Переносний вуглекислотний вогнегасник				
5	Пересувний ВС-вогнегасник				
6	Телефон				
7	Ручний пожежний сповіщувач				
8	Кран пожежний				
9	Головний евакуаційний шлях				
10	Запасний евакуаційний шлях				
11	Основний вихід				
12	Запасний вихід				
13	Знак просторової орієнтації "Ви перебуваєте тут"				

Умовні графічні позначення:

- кран пожежний

- ручний пожежний сповіщувач

- переносний вогнегасник
- телефон
- знак просторової орієнтації "Ви перебуваєте тут"

Рисунок 2. Приклад оформлення плану евакуації з поверху будинку ринку на випадок виникнення пожежі.

Заступник Міністра України з
питань надзвичайних ситуацій -
начальник Державного
департаменту пожежної безпеки

П. Ф. Борисов